

၅။ ရှင်အာနန္ဒ၏ ဝိပဿနာ(မှတ်စု)

၁။ ရှင်အာနန္ဒ အတ္ထုပ္ပတ္တိ(အကျဉ်းချုပ်)

(၁) မြတ်စွာဘုရား၏ ညီတော်ဝမ်းကွဲ တော်စပ်သည်။ ဖွားဖက်တော်လည်း ဖြစ်သည်။

[အာ၊ ဗော၊ ကာ၊ ယ။ ဆန်၊ ရွှေ၊ ကဏ်။]

[အာ= ရှင်အာနန္ဒ၊ ဗော= ဗောဓိပင်၊ ကာ= ကာဠုဒါယီ၊ ယ= ယသောဓရာ။

ဆန်= မြင်းတော်ခံမောင်ဆန်၊ ရွှေ= ရွှေအိုးကြီး ၄-လုံး၊ ကဏ်= ကဏ္ဍကမြင်း]

(၂) ဘုရားရှင်(သက်တော် ၃၇-နှစ်အရွယ်) ၂-ဝါမြောက်၊ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွသောအခါ ဘုရားရှင်၏ အခြံအရံအဖြစ် ရှင်အာနန္ဒအပါအဝင် သာကီဝင်မင်းသား ၆-ယောက်သည် နောက်တော်ပါးမှ လိုက်ပါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်။

[ရှင်အာနန္ဒ၊ ရှင်အနုရုဒ္ဓ၊ ရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ ရှင်ကိမိလ၊ ရှင်ဘဂု၊ ရှင်ဒေဝဒတ်]

(၃) ရှင်အာနန္ဒ ရဟန်းပြုသော သက်တော် ၃၇-နှစ်၊ ပထမဝါတွင်းမှာပင် အလွန် ထူးချွန် ထက်မြက်ပြီး ဓမ္မကထိကအရာ၌ ဧတဒဂ်ရသည့် (မန္တာဏီပုဏ္ဏေးမ၏ သား၊ ကပိလဝတ် မြို့သား) ရှင်ပုဏ္ဏ ဟောကြားသော ခန္ဓာ ၅-ပါးနှင့် ပတ်သက်သော ဝိပဿနာတရား နာယူ အားထုတ်ရင်း သောတာပန်အဖြစ်သို့ရောက်ရှိခဲ့သည်။

[❖ မန္တာဏီပုဏ္ဏေးမ၏သား ရှင်ပုဏ္ဏသည် တရားဦးဓမ္မစကြာနာယူပြီး ပထမဆုံး သောတာပန်ဖြစ်သွားသည့် အရှင်ကောဏ္ဍည၏ တူလည်း တော်သည်။ (သုနာပရန္တအရပ်၌ သာသနာပြုနေသည့် ရှင်ပုဏ္ဏ မဟုတ်ပါ။)]

(၄) ရှင်အာနန္ဒသည် သက်တော် ၅၀-ကျော်သည့်အရွယ်(သက်တော် ၅၅-နှစ်)မှာ မြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေး ရာထူးကို ရရှိသည်။ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံသည်အထိ နှစ်ပေါင်း ၂၅-နှစ်တိုင်အောင် မြတ်စွာဘုရားကို အလုပ်အကျွေးပြုခဲ့သည်။

ဘုရားရှင်ကို ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ပြုသည့်နေရာမှာလည်း အလွန် လုံ့လဝီရိယ ကောင်းသည်။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတစ်ခုတည်း၌ အတူမနေဘဲ ခပ်လှမ်းလှမ်း ကျောင်းမှာ နေသည်။ ညအခါ ဘုရားရှင် အလိုတော်ရှိ၍ အာနန္ဒာ-ဟု ခေါ်လျှင် ကြား နိုင်ရန်ဆိုပြီး ဘုရားရှင် သီတင်းသုံးရာ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းဆောင်ကို တစ်ညလျှင် ကိုးခါမျှ လှည့်ပတ်ပြီး ကြည့်သည်။

(၅) အလုပ်အကျွေး ပြုသည့်အချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရား ဟောသမျှ တရားများကိုလည်း လေ့လာ မှတ်သားသည်။ ရှင်အာနန္ဒ မပါသည့်နေရာများတွင် ဟောကြားခဲ့သည့်တရားကို ပြန်ပြီး ဟောကြားပေးပါရန်လည်း ခွင့်တောင်းထားသည့်အတွက် ရှင်အာနန္ဒ မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား ဟောထားသော ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း (၈၄၀၀၀)ကို နှုတ်တက်ဆောင်နိုင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်သည်။

(၆) ဘုရားရှင်ဟောကြားခဲ့သမျှ တရားတော်များကို နာယူခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း၊ နှုတ်တက်ဆောင် ထားခြင်း၊ စိတ်နှင့်လည်း အမြဲမပြတ် နှလုံးသွင်းခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်များကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိအောင် ကြိုးစားခြင်းတို့ဖြင့် ပရိယတ်တာဝန်ကို စွမ်းစွမ်းတမံ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ရှင်အာနန္ဒ မသိသော တရားဟူ၍ မရှိသလောက် ဖြစ်၍ ဗဟုသုတ အရာ၌ ဧတဒဂ်ရာထူးရခဲ့ပါသည်။

“မြတ်စွာဘုရားထံမှ ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း (၈၂၀၀၀) သင်ယူမှတ်သားခဲ့ပြီး ကျန်(၂၀၀၀) ကို ရှင်သာရိပုတ္တရာ-စသော ရဟန်းတော်များထံက သင်ယူမှတ်သားခဲ့ကြောင်း၊ နှုတ်တက်ရ သော တရားပေါင်း ၈၄၀၀၀-ရှိကြောင်း” ရှင်အာနန္ဒကိုယ်တိုင် ပြောကြားခဲ့သည်။

(၇) အထက်မဂ်၊ ဖိုလ်ကို ရရှိစေရန် တစ်နေ့သောအခါ ဘုရားရှင်ထံ ချဉ်းကပ်ပြီး-
“အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အကျဉ်းချုပ် ဟောပေးပါ။ တပည့်တော် တစ်ပါးတည်း နိဗ္ဗာန်ကို ဦးတည်ချက်ထားပြီး ကြိုးစားအားထုတ်ပါ့မယ်” ဟု လျှောက်ထား သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက ရှင်အာနန္ဒကို ဝိပဿနာတရား ဟောကြားပေးတော်မူခဲ့သည်။

(၈) သို့သော်- ရှင်အာနန္ဒမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရသော ဝေယျာ ဝစ္စတာဝန်များ၊ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားသော တရားတော်များကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ရသော ဓမ္မတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်နေရသောကြောင့် ထိရောက်စွာ တရားအားမထုတ် နိုင်ဘဲ သောတာပန်ဘဝဖြင့် နှစ်ပေါင်း(၄၀)ကျော် ၄၃-ဝါ နေခဲ့ရသည်။

(၉) သို့ဖြစ်၍- ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီးတွင်-
“မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော့မည်၊ ငါ့မှာ သောတာပန်သာ ဖြစ်သေးသည်၊ ရဟန္တာ မဖြစ်သေး” ဟု ဝမ်းနည်းပြီး ငိုကြွေးနေရာ ဘုရားရှင်က- “ပါရမီများ ရှိပြီးဖြစ်၍ တရားကို ကြိုးစား အားထုတ်ရန်နှင့် မကြာမီ ရဟန္တာဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု နှစ်သိမ့်စကား မိန့်ကြားတော်မူသည်။

(၁၀) ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး ၃-လကြာသည့်အခါ-
ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားတော်များကို စုစည်းပြီး မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် ပထမသင်္ဂါယနာတင်ဖို့ အစီအစဉ် ပြုလုပ်ကြသည်။

ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း (၈၄၀၀၀) နှုတ်တက်ဆောင်ယူ မှတ်သားထားသော ရှင်အာနန္ဒ ပါဝင်သော ရဟန္တာအရှင်မြတ်(၅၀၀)ကို ရွေးချယ်ကြသည်။

(၁၁) ထိုအခါ- မိမိတစ်ပါးတည်း သောတာပန်ဖြစ်နေ၍ မသင့်တော်သောကြောင့် အထက်မဂ် ဖိုလ်တရားထူး ရရှိရန် ဘုရားရှင် ချီးမြှင့်တော်မူခဲ့သည့် ဝိပဿနာနည်းလမ်းအတိုင်း ညလုံး ပေါက် စင်္ကြံသွားခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ဣရိယာပုထ်နှစ်မျိုးဖြင့် အပြင်းအထန် အားထုတ်တော် မူသည်။

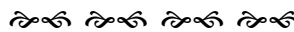
ဝီရိယလွန်ကဲ၊ သမာဓိ လျော့နည်းနေကြောင်း သတိပြုမိ၍ ဝီရိယလျှော့ပြီး ခေတ္တ ခဏ အနားယူရန် သတိ-သမ္ပဇဉ် မလွတ်ဘဲ အိပ်ရာညောင်စောင်းအပေါ် လှဲဖို့ ပြုလုပ် စဉ် ဣရိယာပုထ်လေးပါးမှ လွတ်ချိန် ဣန္ဒြေညီမျှသွားပြီး အထက်မဂ်-ဖိုလ်သို့ တက်ကာ ထူးခြားစွာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်။ (* ရဟန္တာဖြစ်ပုံ ထူးခြားသည်။)

ထိုအချိန်တွင် ရှင်အာနန္ဒသည် သက်တော် (၈၀)နှင့် ၃-လ ရှိပြီဖြစ်သည်။

(၁၂) သာသနာ့တာဝန်၊ ဓမ္မတာဝန်များကို စွမ်းစွမ်းတမံ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် ရှင်အာနန္ဒမထေရ် မြတ်သည် နောက်ဆုံးအချိန်တွင် “ကောဠိဂါမ” ဆိုသည့်နေရာ၌ သီတင်းသုံးပါသည်။ ရောဟိနီမြစ်အနီး မြစ်ကမ်းတစ်ဘက်စီမှ ရွာနှစ်ရွာက ရှင်အာနန္ဒကို ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုကြသည်။

(၁၃) ရှင်အာနန္ဒမထေရ်မြတ်သည် သက်တော် (၁၂၀)ပြည့်တွင် ရွာနှစ်ရွာ၏ အလယ်၊ ရောဟိနီ မြစ်အလယ် ကောင်းကင်ယံထက်တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည်။

ခန္ဓာကိုယ်မှ မီးတောက်များ တောက်လောင်ပြီး အရိုးဓာတ်တော်များ ရွာနှစ်ဘက်သို့ အညီအမျှ ကျတော်မူခဲ့သည်။ (* ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံပုံ ထူးခြားသည်။)

[မှတ်ချက်-

(၁) ဘုရားအလောင်းတော် ဖွားမြင်သောနေ့ = မဟာသက္ကရာဇ်(၆၈)၊ ကဆုန်လပြည့်၊ သောကြာနေ့။

(၂) ဖွားဖက်တော် ၇-ဦး = လူ (၄)ဦး၊ တိရစ္ဆာန်၊ အပင်၊ အသုံးအဆောင်။

(၃) ဘုရားအလောင်းတော် ၁-ဦးသာ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိရခြင်းမှာ-

မိမိနှင့်တကွ သတ္တဝါအများ အမှန်သစ္စာတရားများ သိစေရေးအတွက် သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရရှိစေရန် ၄-အသင်္ချေ၊ ကမ္ဘာ ၁-သိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီအဆောက်အဦများ ပါရမီအပြား(၃၀)ကို ဖြည့်ဆည်းခဲ့ခြင်းကြောင့်။]

၂ ရှင်အာနန္ဒ၏ ဝိပဿနာ

၁။ သောတာပန်ဖြစ်စေသည့် အရှင်ပုဏ္ဏ ဟောကြားပေးသော ဝိပဿနာ

သံယုတ္တနိကာယ်၊ အာနန္ဒသုတ်၌ ရှင်အာနန္ဒက မိမိ သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်စေရန် အရှင်ပုဏ္ဏထံမှ နာကြား အားထုတ်ခဲ့ရသည့် ဝိပဿနာအကြောင်း ဟောကြားပါသည်။

ရှင်အာနန္ဒ သက်တော်(၃၇)နှစ်အရွယ် ရဟန်းပြုပြီး သာဝတ္ထိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေစဉ်-

ကပိလဝတ်မြို့သား၊ မန္တာဏီပုဏ္ဏေးမ၏ သား၊ တရားဦး ဓမ္မစကြာနာပြီး ပထမဦးဆုံး သောတာပန်အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်သွားသည့် အရှင်ကောဏ္ဍည၏ တူ၊ အလွန် ထူးချွန်ထက်မြက်ပြီး ဓမ္မကထိကအရာမှာ ဧတဒဂ်ရတော်မူသော “အရှင်ပုဏ္ဏ” ထံမှ ခန္ဓာ ၅-ပါးနှင့် စပ်သော ဝိပဿနာတရား နာယူ အားထုတ်ခွင့်ရခဲ့ပါသည်။

အရှင်ပုဏ္ဏ ဟောကြားပေးခဲ့သော ဝိပဿနာတရားမှာ-

“ဥပါဒါယ အာဂုသော အသ္မိတိ ဟောတိ နော အနုပါဒါယ။”

“ငါ့ရှင် အာနန္ဒ၊ ငါ-ဆိုတဲ့ အတွေးဟာ “ခန္ဓာ ၅-ပါး” ကို စွဲမှီပြီး ပေါ်လာတာ၊ မစွဲမှီဘဲ ပေါ်လာတာ မဟုတ်ဘူး၊

- (၁) “ရုပ်” ကို စွဲမှီပြီးတော့ ငါ-ဆိုတဲ့အတွေး ပေါ်လာတယ်။
  - (၂) “ခံစားချက်-ဝေဒနာ” ကို စွဲမှီပြီးတော့ ငါ-ဆိုတဲ့အတွေး ပေါ်လာတယ်။
  - (၃) “မှတ်သားချက်-သညာ” ကို စွဲမှီပြီးတော့ ငါ-ဆိုတဲ့အတွေး ပေါ်လာတယ်။
  - (၄) “နှိုးဆော်ခြင်း၊ စူးစိုက်ခြင်း၊ လိုချင်ခြင်း-စတဲ့ စိတ်ရဲ့ လှုပ်ရှားမှု-သင်္ခါရ” ကို စွဲမှီပြီးတော့ ငါ-ဆိုတဲ့အတွေး ပေါ်လာတယ်။
  - (၅) “အာရုံသိစိတ်-ဝိညာဏ်” ကို စွဲမှီပြီးတော့ ငါ-ဆိုတဲ့အတွေး ပေါ်လာတယ်။
- အဲဒီ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ ခန္ဓာ ၅-ပါးကို စွဲမှီပြီးတော့ ငါ-ဆိုတဲ့ အတွေး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။
  - ခန္ဓာ ၅-ပါးကို မစွဲမှီဘဲနဲ့ ငါ-ဆိုတဲ့ အတွေး မပေါ်ဘူး။

“ငါ” ဆိုတဲ့ အတွေးဟာ “မာန” အတွေး၊ “ငါ့ဟာ” ဆိုတဲ့ အတွေးဟာ “တဏှာ” အတွေး၊ “ငါ့အတ္တ” ဆိုတဲ့ အတွေးဟာ “ဒိဋ္ဌိ” အတွေး၊ အဲဒီ “မာန၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ” ဆိုတဲ့ မှားယွင်းနေတဲ့ အတွေးတွေဟာ မိမိသန္တာန်မှာရှိတဲ့ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့ကို စွဲမှီပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အတွေးတွေသာ ဖြစ်တယ်။

ဥပမာ- “လူငယ်၊ လူရွယ်တွေဟာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် အလှပြင်တဲ့အနေနဲ့ ကြေးမုံ မှန်ပြင်ကို ကြည့်ကြတယ်၊ ကြေးမုံ မှန်ပြင်ကို ကြည့်ပြီး မိမိရဲ့ မျက်နှာပုံရိပ်ကို အပြစ်အနာအဆာ ရှိ-မရှိ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြတယ်။

- လှတယ်-မလှဘူး၊ အပြစ်အနာအဆာ ရှိ-မရှိ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရတဲ့ မျက်နှာပုံရိပ် လေးဟာ မှန်ဆိုတဲ့ မှီရာကို မှီပြီးမှ မျက်နှာပုံရိပ်ပေါ်လာတာဖြစ်တယ်။
- ဒီလိုပဲ- ငါ၊ ငါ့ဟာဆိုတဲ့ အတွေးတွေဟာ မှန်နဲ့ တူတဲ့ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ မိမိသန္တာန်မှာ ရှိတဲ့ ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားတွေကို မှီပြီး တော့သာ ပေါ်လာရတာပါ။” ဟု အရှင်ပုဏ္ဏက ရှင်းပြသည်။

◆ (၁) “ရုပ်”(ရူပက္ခန္ဓာ)ကို ရှုမြင်ပုံ

ရုပ်တရားကို အမှီပြုပြီး ငါ၊ ငါ့ဟာဆိုသော အတွေးများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ၎င်းရုပ်တရား သဘာဝအတိုင်း မြင်နိုင်ရန် သေချာစွာ လေ့လာ၊ ရှုမှတ်၊ စစ်ဆေးရမည်။ သဘာဝအတိုင်း မြင်သောအခါမှာသာ “ငါ၊ ငါ့ဟာ” ဟူသော အတွေးများ ပျောက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ငါ-ဟူသော အတွေး၏ မှီရာဖြစ်သော ရုပ်တရားသည် မြဲသည့်(နိစ္စ)တရားလား၊ မမြဲသည့် (အနိစ္စ)တရားဟု သိမြင်နိုင်ရန် လေ့လာ ရှုမှတ်ရမည်။

ရုပ်သည် မမြဲပုံ

(၁) ရုပ်တရားတို့သည် မမြဲသည်မှာ ထင်ရှားသည်။ မိမိ၏ မွေးဖွားခါစ ပုံစံနှင့် ယခုပုံစံ မတူသည်မှာ ထင်ရှားလှသည်။ ဆယ်စုနှစ် တစ်ခုစီ ပိုင်းခြားကြည့်လျှင်-

၁၀-နှစ်သားအရွယ်နှင့် ၂၀-အရွယ်၊ ၂၀-အရွယ်နှင့် ၃၀-အရွယ်၊ ၃၀-နှင့် ၄၀၊ ၄၀-နှင့် ၅၀၊ ၅၀-နှင့် ၆၀၊ ၆၀-နှင့် ၇၀ မတူညီသည့်အရွယ်များ ဖြစ်လာသည်ကို သိနိုင်သည်။

(၂) ထိုသို့ သိသာစွာ ပြောင်းလဲခြင်းသည် တစ်ခါတည်း ခုန်ကျော်ပြီး ပြောင်းလဲခြင်း မဟုတ်။ စက္ကန့်နှင့်အမျှ မသိမသာ ပြောင်းနေခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ စဉ်ဆက်မပြတ် ပြောင်းလဲနေခြင်းကြောင့် မတူညီသည့် အရွယ်များအဖြစ် တဖြည်းဖြည်း ရောက်ရှိလာခြင်းဖြစ်သည်။

ဥပမာ- မြစ်ရေများသည် ရပ်နေသည့်အချိန် မရှိ၊ အမြဲ စီးဆင်းနေသည်၊ ထိုစီးဆင်းနေသည့် ရေများကို ကြည့်နေလျှင်-

ပထမဆုံး မြင်လိုက်ရသည့် ရေနှင့် နောက်ထပ် မြင်ရသည့် ရေ မတူတော့ပေ၊ သို့သော် ရေ၏ ပုံသဏ္ဍာန်ချင်း တူနေခြင်းကြောင့် “ခုန မြင်ရသည့် ရေလည်း ဒီရေပဲ၊ အခုမြင်ရသည့် ရေလည်း ဒီရေပဲ၊ မနေ့ကလည်း ဒီရေပဲ၊ ဒီနေ့လည်း ဒီရေပဲ” ဟု ထင်နေသော်လည်း မနေ့က ရေများ မရှိတော့ပေ။

(၃) ထို့အတူ- ခန္ဓာကိုယ်ရှိ ရုပ်တရားများသည်လည်း “ယနေ့ရှိနေသော ရုပ်တရားများသည် မနေ့က ရုပ်တရားများနှင့် အတူတူပင်” ဟု ထင်ကြသော်လည်း မနေ့က ရုပ်တရားများ မရှိတော့ပါ။ ပုံတူများသာ ကျန်ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့်- ရုပ်တရားများသည် မမြဲခြင်း(အနိစ္စ)သဘော ရှိပါသည်။

မမြဲသောကြောင့် ဒုက္ခ၊ အနတ္တဖြစ်ပုံ

- (၁) မမြဲခြင်း(အနိစ္စ)သဘောရှိသည့် ရုပ်တရားသည် ကျေနပ်စရာ မကောင်း၊ မမြဲခြင်းသဘောဖြင့် နှိပ်စက်နေခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲသည်။ ထို့ကြောင့် သုခ-မဟုတ်၊ “ဒုက္ခ”သာ ဖြစ်သည်။
- (၂) ထိုသို့ ထာဝရပြောင်းလဲနေသည့် အနိစ္စ ရုပ်တရား၊ ပြောင်းလဲခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်နေသည့် ဒုက္ခရုပ်တရားကို စိုးပိုင်သည်ဟု သတ်မှတ်၍ မရ၊ ထို့ကြောင့် အတ္တ-မဟုတ်၊ “အနတ္တ”သာ ဖြစ်သည်။

ငြီးငွေ့မှု ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အတ္တမဟုတ်သည့် သဘောရှိပြီး ထာဝရပြောင်းလဲနေသည့် ရုပ်တရားများအပေါ် “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ”ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမှာ မသင့်တော်ပေ။

သို့ဖြစ်၍- ရုပ်တရားမှန်သမျှသည် “ငါ-မဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာ မဟုတ်၊ ငါ၏ အတ္တမဟုတ်” ဟု မှန်ကန်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင် ရှုမြင်သုံးသပ်သည်ရှိသော်- ရုပ်တရားများအပေါ် စွဲမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော “ငါ့အတ္တ”ဆိုသော အတွေးမှား ဒိဋ္ဌိသည်လည်း ပယ်ပျောက်သွား၏။

ထိုအခါ- ရုပ်တရားများအပေါ် ငြီးငွေ့မှု ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ သာယာမှုလည်း ရှာမတွေ့။ ပျော်စရာ၊ နှစ်သက်စရာ၊ ကျေနပ်စရာများလည်း မရှိတော့ပေ။ ထိုအရာကို “နိဗ္ဗိန္ဒတိ-ငြီးငွေ့သည်”ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုကဲ့သို့- အမှန်အတိုင်း သိမြင်ပြီး ငြီးငွေ့မှုဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ရုပ်တရားများအပေါ် ငါ့ဥစ္စာ-ဟူသော တွယ်တာမှု(တဏှာ)လည်း ကင်းပြတ်သွားမည်။

◆ (၂) နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး ရှုမြင်ပုံ

(၁) ဝေဒနာ(ဝေဒနာက္ခန္ဓာ)ကို ရှုမြင်ပုံ

“ဝေဒနာ”ဟူသည်- စိတ်ယူအပ်သော အာရုံတို့ကို ပျော်ရွှင်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း- စသည်ဖြင့် ခံစားတတ်သော သဘောရှိသည့် ဝေဒနာစေတသိက် ဖြစ်သည်။

ဝေဒနာအပေါ် သာယာတွယ်တာမှု ပျောက်ရန်-

- (၁) ပျော်ရွှင်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း-ဟူသော ခံစားချက်တို့သည်- ထာဝရပျော်နေခြင်း၊ ထာဝရ ဝမ်းနည်းနေခြင်း မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာဆိုသော ခံစားမှုသည် မြဲသည့် နိစ္စတရား မဟုတ်။ (အနိစ္စ)
- (၂) မြဲသည့် တရားမဟုတ်သောကြောင့် သုခ-လည်း မဟုတ်။ (ဒုက္ခ)
- (၃) မမြဲ၊ ဆင်းရဲသော တရားဖြစ်သည့်အတွက် အတ္တ-မဟုတ်။ (အနတ္တ)

- (၄) မမြ၊ ဆင်းရဲ၊ အတ္တမဟုတ်သော “ခံစားမှု-ဝေဒနာ”အပေါ် “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ”ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမှာ မသင့်တော်။ သို့ဖြစ်၍- “ငါမဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာ မဟုတ်၊ ငါ့အတ္တ မဟုတ်”ဟု မှန်ကန်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမြင် သုံးသပ်ရမည်။ “ခံစားချက်-ဝေဒနာ”အပေါ် စွဲမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော “ငါ့အတ္တ”ဆိုသော အတွေးမှား ဒိဋ္ဌိသည်လည်း ကင်းပျောက်သွား၏။
- (၅) ထိုအခါ “ခံစားချက်-ဝေဒနာ”အပေါ်၌ သာယာဖွယ်ဟူသည် ရှာမတွေ့၊ ငြီးငွေ့မှု ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ငါ့ဥစ္စာဟူသော တွယ်တာမှု(တဏှာ)လည်း မဖြစ်တော့ချေ။

(၂) သညာ(သညာက္ခန္ဓာ)ကို ရှုမြင်ပုံ

“သညာ”ဟူသည်- အာရုံကို မှတ်သားပြီး သိတတ်သော သဘောရှိသည့် သညာ စေတသိက် ဖြစ်သည်။

သညာအပေါ် သာယာတွယ်တာမှုပျောက်ရန်-

- (၁) “မှတ်ဉာဏ်ကောင်းသည်၊ မှတ်ဉာဏ် မကောင်းဘူး”ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိကြသော “မှတ်သိမှု-သညာ”သည် ထာဝရ တည်မြဲနေသည့် နိစ္စတရား မဟုတ်။ (အနိစ္စ)
- (၂) မြဲသည့်တရား မဟုတ်သောကြောင့် သုခလည်း မဟုတ်။ (ဒုက္ခ)
- (၃) မမြ၊ ဆင်းရဲသော တရားဖြစ်သည့်အတွက် အတ္တလည်း မဟုတ်။ (အနတ္တ)
- (၄) မမြ၊ ဆင်းရဲ၊ အတ္တမဟုတ်သော “မှတ်သိမှု-သညာ”အပေါ် “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ”ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမှာ မသင့်တော်။ သို့ဖြစ်၍- “ငါ မဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာ မဟုတ်၊ ငါ့အတ္တ မဟုတ်”ဟု မှန်ကန်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမြင် သုံးသပ်ရမည်။ “မှတ်သိမှု-သညာ”အပေါ် စွဲမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော “ငါ့အတ္တ”ဆိုသော အတွေးမှား ဒိဋ္ဌိသည်လည်း ကင်းပျောက်သွား၏။
- (၅) ထိုအခါ- “မှတ်သိမှု-သညာ”အပေါ် သာယာဖွယ်ဟူသည် ရှာမတွေ့၊ ငြီးငွေ့မှု ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ငါ့ဥစ္စာဟူသော တွယ်တာမှု(တဏှာ)လည်း မဖြစ်တော့ချေ။

(၃) သင်္ခါရ(သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)ကို ရှုမြင်ပုံ

“သင်္ခါရ”ဆိုသည်မှာ- ကြံတွေးမှု၊ စေ့ဆော်မှု၊ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုစသော စိတ်ထဲ၌ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည့် စိတ်၏ အခြေအနေများ

(ဝေဒနာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် = ၅၀) ဖြစ်သည်။

သာယာတွယ်တာမှုပျောက်ရန်-

- (၁) စိတ်ထဲ၌ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည့် စိတ်၏ အခြေအနေများတို့သည်လည်း တစ်ခုမျှ မြဲနေသည် မရှိသောကြောင့် နိစ္စတရား မဟုတ်။ (အနိစ္စ)
- (၂) မမြဲသည့် အရာမှန်သမျှသည် သုခလည်း မဟုတ်။ (ဒုက္ခ)
- (၃) မမြဲ၊ ဆင်းရဲသော တရားဖြစ်သည့်အတွက် အတ္တ-မဟုတ်။ (အနတ္တ)
- (၄) မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အတ္တမဟုတ်သည့် အရာများအပေါ်တွင် “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ”ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမှာ မသင့်တော်။ သို့ဖြစ်၍- “ငါ မဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာ မဟုတ်၊ ငါ့အတ္တ မဟုတ်”ဟု မှန်ကန်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမြင် သုံးသပ်ရမည်။ “သင်္ခါရ”ဟူသော စိတ်၏ အခြေအနေတရားတို့အပေါ် စွဲမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် “ငါ့အတ္တ”ဆိုသော အတွေးမှား “ဒိဋ္ဌိ”သည်လည်း ကင်းပျောက်သွား၏။
- (၅) ထိုအခါ သင်္ခါရ-ဟူသော တရားတို့အပေါ် သာယာဖွယ်ဟူ၍ ရှာမတွေ့၊ ငြီးငွေ့မှု ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ “ငါ့ဥစ္စာ”ဆိုသော တွယ်တာမှု(တဏှာ)လည်း မဖြစ်တော့ချေ။

(၄) ဝိညာဏ်(ဝိညာဏက္ခန္ဓာ)ကို ရှုမြင်ပုံ

“ဝိညာဏ်”ဟူသည် အာရုံကို သိခြင်းသဘောရှိသော စိတ် ၈၉-ပါး ဖြစ်သည်။

သာယာတွယ်တာမှုပျောက်ရန်-

- (၁) အာရုံကို သိခြင်းသဘောရှိသော “အသိစိတ်-ဝိညာဏ်”သည် စဉ်ဆက်မပြတ် တစ်စိတ်ပြီး တစ်စိတ် အလွန် လျင်မြန်နေသော နှုန်းဖြင့် ပြောင်းရွှေ့ပျက်စီးပြီး နေသည်။ ထိုဖြစ်ပြီး ပျက်နေသည့် “အသိစိတ်-ဝိညာဏ်”သည်လည်း မြဲနေသည် မဟုတ်သောကြောင့်- အနိစ္စ။
- (၂) မမြဲသည့်အတွက်ကြောင့်- ဒုက္ခ။
- (၃) မမြဲ၊ ဆင်းရဲသောတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့်- အနတ္တ။
- (၄) မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အတ္တမဟုတ်သည့် အရာများအပေါ်တွင် “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ”ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမှာ မသင့်တော်။ သို့ဖြစ်၍- “ငါ မဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာ မဟုတ်၊ ငါ့အတ္တ မဟုတ်”ဟု မှန်ကန်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမြင် သုံးသပ်ရမည်။ “သိစိတ်-ဝိညာဏ်”အပေါ် စွဲမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် “ငါ့အတ္တ”ဆိုသော အတွေးမှား “ဒိဋ္ဌိ”သည်လည်း ကင်းပျောက်သွား၏။
- (၅) ထိုအခါ- ဝိညာဏ်ဟူသော အသိစိတ်တရားတို့အပေါ် သာယာဖွယ်ဟူ၍ ရှာမတွေ့၊ ငြီးငွေ့မှု ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ “ငါ့ဥစ္စာ”ဆိုသော တွယ်တာမှု(တဏှာ)လည်း မဖြစ်တော့ချေ။

◆ မှန်ကန်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမြင်မှု၏ အကျိုး

“ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်” ဟူသော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်-

- ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်တတ်သောကြောင့် မမြဲခြင်း - အနိစ္စ၊
- ဖြစ်၊ ပျက်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်နေသောကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း - ဒုက္ခ၊
- မမြဲ၊ ဆင်းရဲခြင်းရှိသော တရားမှန်သမျှ အတ္တမဟုတ် - အနတ္တ” ဟု

မှန်ကန်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်နိုင်စေရန် ရှုမှတ်ရမည်။

ထိုသို့ ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့်-

- (၁) ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါ် စွဲမှီ၍ “ငါ့အတ္တ” ဟူသော မှားယွင်းသော အတွေး(ဒိဋ္ဌိ)လည်း ဝင်မလာနိုင်တော့ပေ။
- (၂) ထိုအခါ- ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါ် ငြီးငွေ့လာသည်။
- (၃) ငြီးငွေ့လာသောကြောင့် “ငါ့ ဥစ္စာ” ဟူသော တွယ်တာမှု(တဏှာ) ကင်းပြတ်လာသည်။
- (၄) တွယ်တာမှု ကင်းပြတ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ရှုမှတ်နေသောစိတ်သည် ကိလေသာအတွယ်အတာအားလုံးမှ လွတ်မြောက်သွားခြင်းဟူသော အကျိုးကို ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

၁။ ရှင်အာနန္ဒ သောတာပန်ဖြစ်သော ဝိပဿနာကျင့်စဉ် (အကျဉ်းချုပ်)

အရှင်အာနန္ဒသည် အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ် ဟောကြားပေးသော-

“ငါ့ရှင် အာနန္ဒ-

- ◆ (တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် စွဲလမ်းပြီး) ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ-ဆိုတဲ့ အတွေးမှားများဟာ-
 ခန္ဓာ ၅-ပါးကို စွဲမှီပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတာ၊
 ခန္ဓာ ၅-ပါးကို မစွဲမှီဘဲနဲ့ မဖြစ်ပေါ်ဘူး။

(၁) ဒီ “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ” ဆိုတဲ့ အတွေးမှားများ မဖြစ်စေဖို့-
 ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို ပြန်ပြီး လေ့လာရမယ်၊ စစ်ဆေးရမယ်၊ ရှုမြင်သုံးသပ်ရမယ်။

(၂) ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ရဲ့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသဘောများကို မြင်လာတဲ့အခါ-

(၁) “ငါ့အတ္တ” ဆိုတဲ့ အတွေးမှား(ဒိဋ္ဌိ)ကင်းပျောက်မယ်။

(၂) အဲဒီအခါ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့အပေါ် သာယာဖွယ်၊ ကျေနပ်ဖွယ်လို့ မမြင်တော့ဘဲ
 ငြီးငွေ့လာမယ်။

(၃) “ငါ့ဥစ္စာ” ဆိုတဲ့ တွယ်တာမှု(တဏှာ)လည်း မဖြစ်တော့။

(၄) တွယ်တာမှု ကင်းပြတ်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ရှုမှတ်နေတဲ့ စိတ်ဟာ ကိလေသာ
 အတွယ်အတာအားလုံးက လွတ်မြောက်သွားခြင်း(ဝိမုတ္တိစိတ် = အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်)

ဆိုတဲ့ အကျိုးများတိုင် ရရှိနိုင်တယ်” ဟူသော ရှင်ပုဏ္ဏ ချီးမြှင့်တော်မူသည့်-
 ဝိပဿနာကျင့်စဉ်တရားကို နာကြား ရှုပွားရင်း ရှင်အာနန္ဒသည် သောတာပတ္တိမဂ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်
 များ ရရှိပြီး ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါ် စွဲမှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အတွေးမှား (ဒိဋ္ဌိ)နှင့် ယုံမှား
 သံသယဖြစ်ခြင်း (ဝိစိကိစ္ဆာ)ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ကာ သောတာပန်အရိယာအဖြစ်သို့
 ရောက်ရှိတော်မူပါသည်။

- ထိုအချိန်တွင် ရှင်အာနန္ဒသည် သက်တော် ၃၇-နှစ်၊ ၁-ဝါ ရှိပြီဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ

၂။ အထက် မဂ်-ဖိုလ်အတွက် ဘုရားရှင်ဟောကြားပေးသော ဝိပဿနာ

တစ်နေ့သောအခါ ရှင်အာနန္ဒသည် မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ပြီး “အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်း(အကျဉ်းချုပ်)ဟောပေးပါဘုရား၊ တပည့်တော် တစ်ပါးတည်း လွတ်လွတ်ကင်းကင်း နိဗ္ဗာန်ကို ဦးတည်ချက်ထားပြီး ကြိုးကြိုးစားစား တရားအားထုတ်ပါ့မယ်” ဟု ဘုရားရှင်ထံ ဝန်ခံပြီး တရားတောင်းလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက-

- (၁) - (မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်)ဟူသော “ဒွါရ ၆-ပါး” တွင် လာရောက်တိုက်ဆိုင်သည့်-
  - (အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိ၊ တွေးကြံစရာ)ဟူသော “အာရုံ ၆-ပါး”
  - ထိုအာရုံ ၆-ပါးနှင့် ဒွါရ ၆-ပါးတို့ တိုက်ဆိုင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်-
ဝိညာဏ်(စိတ်) ၆-ပါး။
  - ထိုဝိညာဏ်(စိတ်) ၆-ပါးနှင့် အတူတကွ ဖြစ်ပေါ်လာသော-
ဖဿ ၆-ပါး၊ ဝေဒနာ ၆-ပါးတည်းဟူသော
  - ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏ မတူညီသော သဘော သဘာဝ(ကိုယ်ပိုင်)လက္ခဏာတို့ကို သိမြင်စေရန် ရှုမှတ်ပါ။

(၂) ၎င်းနောက်- ထို ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ တူညီသော သာမည(အများဆိုင်)လက္ခဏာဖြစ်သည့် မမြဲခြင်း(အနိစ္စ)သဘော၊ မမြဲသည့်အတွက် ဆင်းရဲခြင်း(ဒုက္ခ)သဘော၊ ဆင်းရဲသည့်အတွက် အတ္တမဟုတ်ခြင်း(အနတ္တ)သဘောတို့ကို သိမြင်လာစေရန် မှန်ကန်သော ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမှတ်ပါ။

ထိုအခါ- ထိုရုပ်နာမ်သဘာဝတရားများကို ငါ-ဟုလည်း ပြောစရာမရှိ၊ ငါ့ဥစ္စာဟုလည်း တွယ်တာစရာ မရှိ၊ ငါ့အတ္တ-ဟုလည်း စိုးပိုင်စရာမရှိချေဟု ရှုမြင်လာလိမ့်မည်” ဟု ဝိပဿနာရှုနည်းကို အကျဉ်းချုပ် ဟောကြားပေးတော်မူပါသည်။

ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ

(၁) စက္ခုဒွါရဆိုင်ရာ ရှုမြင်ပုံ

(က) စက္ခုဒွါရ၌ ဝိပဿနာရှုမှတ်ရမည့် တရား ၅-မျိုးမှာ-

- (၁) မျက်စိအကြည်ရုပ်- စက္ခုပဿာဒရုပ်(စက္ခုဒွါရ)။
- (၂) မျက်စိအကြည်ရုပ်၌ ထင်ဟပ်လာသည့် အဆင်းအာရုံရုပ် ရူပါရုံရုပ်။
- (၃) မျက်စိအကြည်ရုပ်နှင့် အဆင်းရူပါရုံရုပ် ထင်ဟပ်မှုစွမ်းအားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရူပါရုံကို မြင်သိစိတ်- စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်။
- (၄) မြင်သိစိတ်ဖြစ်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်- ရူပါရုံနှင့် မြင်သိစိတ် ထိတွေ့(ထိခိုက်မှု)- ဖဿ။
- (၅) ထိတွေ့မှု(ဖဿ)ဖြစ်ပေါ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်လာသည့် ဝမ်းသာခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်းဟူသော အာရုံခံစားမှု- ဝေဒနာတို့ ဖြစ်သည်။

(ခ) ဤတရား ၅-မျိုးတို့ဖြစ်ပုံမှာ-

အဆင်း(ရူပါရုံ)ရုပ်နှင့် မျက်စိအကြည်(စက္ခုဒွါရ)ရုပ်ဟူသော ရုပ်တရား ၂-မျိုး၊ ထိုရုပ် ၂-ခု တိုက်ဆိုင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော-

- (၁) အဆင်းရူပါရုံကို မြင်သိစိတ်- စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်။
- (၂) စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်လာသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက်- ရူပါရုံနှင့် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ကို ဆက်သွယ် ထိတွေ့ပေးမှု- ဖဿ။
- (၃) ဖဿဖြစ်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်- ဝမ်းသာခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်းဆိုသည့် ရူပါရုံ၌ ခံစားမှု- ဝေဒနာဟူသော- (စိတ်၊ စေတသိက်) နာမ်တရား ၃-မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

(ဂ) ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းရှုမှတ်ပုံ

(၁) ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ သဘာဝ(ကိုယ်ပိုင်)လက္ခဏာရှုမှတ်ပုံ

- မျက်စိအကြည်(စက္ခုပဿာဒ)ရုပ်၏ သဘောကို မြင်အောင် ရှုရမည်။
- ထို့အတူ စက္ခုပဿာဒရုပ်၌ ထင်ဟပ်လာသည့် အဆင်း(ရူပါရုံ)ရုပ်၏ သဘော၊
- ရူပါရုံရုပ်နှင့် စက္ခုပဿာဒရုပ် ၂-ခု တိုက်ဆိုင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော- မြင်သိစိတ်(စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်)၏ သဘော၊
- မြင်သိစိတ်(စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်)နှင့် အဆင်း(ရူပါရုံ)ရုပ်ကို ဆက်သွယ်ပေးမှု- ဖဿ၏ သဘော၊
- ၎င်းနောက် ဖဿ ဆက်သွယ်ပေးသည့် အာရုံကို ဝမ်းသာ၊ ဝမ်းနည်း ခံစားသည့်- ဝေဒနာ၏ သဘော၊

ထို မြင်စရာအဆင်း(ရူပါရုံ)ရုပ်နှင့် မျက်စိအကြည်ရုပ်(စက္ခုပသာဒ)ဟူသော ရုပ် တရား ၂-မျိုး၊ ထိုရုပ်တရား ၂-မျိုးတို့ တိုက်ဆိုင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမ်တရား ၃-မျိုး၊ ပေါင်း ရုပ် နာမ်တရား ၅-မျိုးတို့၏သဘော သဘာဝ(ကိုယ်ပိုင်) လက္ခဏာ(အမှတ်အသား)တို့ကို မြင်အောင် ရှုမှတ်ရမည်။

(၂) ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ သာမည(အများဆိုင်)လက္ခဏာ ရှုမှတ်ပုံ

- “စက္ခုပသာဒရုပ်၊ ရူပါရုံရုပ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ” တို့၏ သဘာဝ (ကိုယ်ပိုင်)လက္ခဏာအသီးသီးကို ရှုမှတ်ပြီးနောက်-

(၁) ထိုရုပ်၊ နာမ် တရား ၅-မျိုးလုံးသည် ခိုင်မြဲနေသည့် အရာတစ်ခုမျှ မရှိကြောင်း။

- “စက္ခုပသာဒရုပ်ကလည်း ခိုင်မြဲခြင်း မရှိ၊
- အဆင်း(ရူပါရုံ)ရုပ်ကလည်း ခိုင်မြဲခြင်း မရှိ၊
- မြင်သိစိတ်(စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်)ကလည်း ပေါ်ပြီး ပျောက်သွားသည်။
- ရူပါရုံနှင့် ဆက်သွယ်သည့် ဖဿ-ဆိုသည်မှာလည်း ပေါ်ပြီး ပျောက်သွား သည်။
- ခံစားမှု-ဝေဒနာသည်လည်း ဖြစ်ပြီး ပျောက်သွားသည်။

တစ်ခုမျှ မမြဲသည့်အတွက် “အနိစ္စ”ဖြစ်ကြောင်း။

(၂) ထိုမမြဲသည့် သဘာဝတရား(ရုပ်၊ နာမ်)တို့သည်-

မမြဲမှုက အမြဲတမ်း နှောင့်ယှက်နေ၍ ဆင်းရဲခြင်း “ဒုက္ခ”သာ ဖြစ်ကြောင်း။

(၃) ထိုသို့ “ဒုက္ခ”ဖြစ်နေသည့် သဘာဝတရား (ရုပ်၊ နာမ်)တို့ကို စိုးပိုင်သည် “အတ္တ”ဟု ပြော၍ မရ၊ “အနတ္တ”သာ ဖြစ်ကြောင်း။

(၄) ထို “အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ”ဖြစ်သည့် သဘာဝတရား (ရုပ်၊ နာမ်)တို့ကို “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ”ဟု ရှုမြင်၍ မရ။ “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ”မဟုတ်ဟု သာ ရှုမြင်ရမည်။

ထိုသို့ မြင်သည့်အာရုံနှင့် ပတ်သက်ပြီး-

မြင်စရာ တရား ၅-မျိုး (ရုပ်၊ နာမ်)တို့၏ တူညီနေသည့် သာမည(အများဆိုင်) လက္ခဏာဖြစ်သော အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တမြင်အောင် ကြိုးစားရမည်ဖြစ်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရားက ရှင်အာနန္ဒကို ဟောကြားတော်မူပါသည်။

(၂) သောတာဒွါရဆိုင်ရာ ရှုမြင်ပုံ

- (၁) သောတာဒွါရ(နားအကြည်)ရုပ်၌ သဒ္ဓါရုံ(အသံ)ရုပ် တိုက်ဆိုင်သော်-
- (၂) ကြားသိစိတ်(သောတဝိညာဏ်စိတ်) ပေါ်လာသည်။
- (၃) ၎င်းစိတ် ဖြစ်ပေါ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် သဒ္ဓါရုံ(အသံ)နှင့် စိတ်ကို ဆက်သွယ်ပေးသည့် ဖဿ၊
- (၄) ကြားသောအသံသည် သာယာဖွယ်ဖြစ်ပါက ဝမ်းသာမှု၊ မသာယာပါက ဝမ်းနည်းမှုဟူသော ဝေဒနာကို ဖြစ်ပေါ်လာသည်။
- (၅) ထိုသဘာဝတရား(ရုပ်၊ နာမ်) ၅-မျိုးတို့သည်-
  - မမြဲသည့်သဘာဝတရားများ “အနိစ္စ” ဖြစ်သည်။
  - မမြဲသည့်အတွက်ကြောင့် “ဒုက္ခ”ဖြစ်သည်။
  - ဒုက္ခဖြစ်သည့်အတွက် အတ္တ-မဟုတ်၊ “အနတ္တ”ဖြစ်သည်။
- (၆) ထို(အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)ဖြစ်သည့် သဘာဝတရား (ရုပ်၊ နာမ်)တို့ကို- ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တမဟုတ်ဟုသာ ရှုမြင်ရမည်ဟု ရှင်အာနန္ဒကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားပေးသည်။

(၃) ဗာနဒွါရဆိုင်ရာ ရှုမြင်ပုံ

- နှာခေါင်း(ဗာနဒွါရရုပ်)၌ အနံ့(ဂန္ဓာရုံရုပ်)တစ်ခု ရလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်- နှာခေါင်း၊ အနံ့၊ အနံ့သိစိတ်၊ တွေ့ထိဆက်သွယ်မှု၊ ခံစားမှုဟူသော (ဗာနဒွါရ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ဗာနဝိညာဏ်စိတ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ)တရား ၅-မျိုး စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်လာပါသည်။
- ထို ၅-မျိုးလုံးသည် တစ်ခုမှ မမြဲကြပါ။
အခိုက်အတန့်လေးအတွင်း ပျက်စီး၊ ပျက်စီးသွားသည့်အတွက်- အနိစ္စ။
- အနိစ္စဖြစ်သည့်အတွက် ဆင်းရဲခြင်း- ဒုက္ခ။
- ဒုက္ခဖြစ်သည့်အတွက် အတ္တမဟုတ်- အနတ္တ။
- ထိုသို့ (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)ဖြစ်သည့် အရာတစ်ခုကို မှန်ကန်သည့် အမြင်ဖြင့် ကြည့်မည်ဆိုပါက-
“ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ-မဟုတ်”ဟုသာ ရှုမြင်ရမည်-ဟု ရှင်အာနန္ဒကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားပေးသည်။

(၄) ဇီဝါဒွါရဆိုင်ရာ ရှုမြင်ပုံ

- မနက်စာဖြစ်စေ၊ နေ့လယ်စာဖြစ်စေ စားသည်ဆိုပါက- လျှာ၊ အရသာ၊ လျက်သိစိတ်၊ ထိတွေ့မှု ဖဿ၊ ခံစားမှု ဝေဒနာဟူသော တရား ၅-မျိုး စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်လာပါသည်။
- ထို ၅-မျိုးလုံးသည် တစ်ခုမျှ မမြဲ။ (အနိစ္စ)
- အနိစ္စဖြစ်သည့်အတွက် ဆင်းရဲ။ (ဒုက္ခ)
- ဒုက္ခဖြစ်သည့်အတွက် အတ္တမဟုတ်။ (အနတ္တ)

- ဤသို့ မှန်ကန်သည့် ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမြင်ရသည့် သဘာဝတရား(ရုပ်၊ နာမ်) တို့အပေါ် “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ” ဟု ပြောစရာမရှိချေဟု ဟောပြော ရှင်းပြတော်မူသည်။

(၅) ကာယဒွါရဆိုင်ရာ ရှုမြင်ပုံ

- ခန္ဓာကိုယ်(ကာယဒွါရရုပ်)နှင့် အတွေ့အထိ(ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံရုပ်)တို့ ထိခိုက်မိသော်-
 “ကာယဒွါရရုပ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံရုပ်၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ” ဟူသော သဘော တရား ၅-မျိုး စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်လာမည်။
- ထိုတရား ၅-မျိုးသည် သတိကပ်နေမည်ဆိုပါက ခန္ဓာကိုယ်ရှိ မည်သည့်နေရာ၌မဆို ထင်ရှားပေါ်နေနိုင်သည်။ မပေါ်နေခြင်းမှာ သတိနှင့် အသိဉာဏ် မရှိ၍ ဖြစ်သည်။
- “ထိုသတိနှင့် ဉာဏ်မပေါ်ခြင်းကို ပေါ်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်နေခြင်းသည်ပင်လျှင်- တရားအားထုတ်သည်” ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။
- ထိုင်နေမှသာ တရားအားထုတ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်းတို့၌လည်း ရှုမြင်၍ ရပါသည်။
- ထိုသဘာဝတရား ၅-မျိုးတို့ကို ရှုမှတ်ရတိုင်း တစ်ခုမျှ မြဲခြင်းမရှိ၊ ချမ်းသာခြင်း မရှိ၊ အစိုးရခြင်း မရှိ။ “မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အစိုးမရ” ဟု မှန်ကန်သော ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်ဟု ဟောတော်မူ၏။

(၆) မနောဒွါရဆိုင်ရာ ရှုမြင်ပုံ

- မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်-ဟူသော ပဿာဒရုပ်များ မပါဘဲ စိတ်မှ တွေးကြံမှုများ ရှိ တတ်ကြသည်။
 (ဥပမာ- မနေ့က ဖြစ်ခဲ့သည့်အကြောင်းအရာ၊ မနက်ဖြန်ခါ ဖြစ်မည့်အကြောင်းအရာများ ကို တွေးကြံ ကြည့်ခြင်း။)
- ထိုသို့ တွေးကြံကြည့်သည့်အခါ မန(မနောဒွါရ= ဘဝင်စိတ်)နှင့် ဓမ္မ(ဓမ္မာရုံ)တို့ ဆုံဆည်းမှု ဖြစ်လာသည်။
- ထိုအခါ မနောဝိညာဏ်စိတ်(တွေးသိစိတ်)ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ တွေးသိစိတ်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖဿ၊ ဝေဒနာဟူသော သဘောတရားများလည်း ဖြစ်ပေါ်လာသည်။
- ထိုသဘာဝတရား ၅-မျိုးတို့ကို ရှုမှတ်ရတိုင်း တစ်ခုမျှ မြဲခြင်း မရှိ၊ မမြဲသည့် တရားသည် ဆင်းရဲ၏။ ဆင်းရဲသည့်တရားမှန်သမျှ အစိုးမရ။
- ဤသို့ “အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ” လက္ခဏာမြင်စေရန် မှန်ကန်သော ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်ဟု ဟောတော်မူ၏။

၂။ အထက် မဂ်-ဖိုလ်အတွက် ဘုရားရှင်ဟောကြားပေးသော ဝိပဿနာ(အကျဉ်းချုပ်)

- ၁။ (၁) မိမိသန္တာန်၌ရှိသော ဒွါရ ၆-ပါး၊
- (၂) ထိုဒွါရ ၆-ပါး၌ လာရောက်တိုက်ဆိုင်သော အာရုံ ၆-ပါး၊
- (၃) အာရုံ ၆-ပါးနှင့် ဒွါရ ၆-ပါးတို့ တိုက်ဆိုင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဝိညာဏ်စိတ် ၆-ပါး။
- (၄) ထိုဝိညာဏ်စိတ် ၆-ပါး ဖြစ်ပေါ်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်- အာရုံနှင့် စိတ်ကို ဆက်သွယ်ပေးသည့် ဖဿ ၆-ပါး၊
- (၅) အာရုံ ခံစားတတ်သည့် ဝေဒနာ ၆-ပါး။

ဤ “ဒွါရ၊ အာရုံ၊ ဝိညာဏ်စိတ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ” ဟူသော သဘာဝတရား(ရုပ်၊ နာမ်) ၅-မျိုးတို့၏ မတူညီသော သဘာဝ(ကိုယ်ပိုင်)လက္ခဏာအသီးသီးကို သိမြင်စေရန် ရှုမှတ်ရမည်။

- ၂။ (၁) ထိုသဘာဝတရား(ရုပ်၊ နာမ်) ၅-မျိုးတို့သည်-
  - တစ်ခုမျှ ခိုင်မြဲခြင်း မရှိသည့်အတွက် မမြဲခြင်း(အနိစ္စ)။
  - အနိစ္စဖြစ်သည့်အတွက် မမြဲမှုက အမြဲတမ်း နှိပ်စက် နှောင့်ယှက်နေ၍- ဆင်းရဲခြင်း (ဒုက္ခ)။
  - ဒုက္ခဖြစ်သည့် ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့ကို စိုးပိုင်သည်ဟု ပြော၍ မရ၊ အစိုးမရခြင်း (အနတ္တ)။

ထိုသဘာဝ(ရုပ်၊ နာမ်)တရား ၅-မျိုးတို့၏ တူညီသော သာမည(အများဆိုင်)လက္ခဏာ ဖြစ်သည့်- “အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသဘော” တို့ကို သိမြင်စေရန်လည်း အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုမှတ်ပွားများရမည်။

- (၂) ထိုသို့ မှန်ကန်သည့် ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမှတ်ပွားများသောအခါ- သဘာဝ(ရုပ်၊ နာမ်)တရားတို့အပေါ် “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ” ဟူ၍ ပြောစရာတစ်ခုမျှ မရှိ။ “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ-မဟုတ်” ဟုသာ ရှုမြင်ရမည်ဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြား ရှင်းပြတော်မူသည်။

ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ

မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်များ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် လမ်းဆုံးရောက်ပုံ

- ၁။ “ဒွါရ၊ အာရုံ၊ ဝိညာဏ်စိတ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ” ဟူသော ရုပ်နာမ်တရား ၅-မျိုးတို့ကို မှန်ကန်သည့် ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ရှုမှတ် ပွားများ၍ “ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ-မဟုတ်ဟု သိမြင်လာသောအခါ-
ရရှိဖြစ်ပွားနေသည့် သဘာဝ(ရုပ်၊ နာမ်)တရားများအပေါ် စိတ်ပျက် ငြီးငွေ့လာပြီး တွယ်တာမှုများ ကင်းကွာသွားမည်။
- ၂။ တွယ်တာမှု ကင်းကွာလာသည်နှင့် နောက်ဆုံးတွင် မဂ်အဆင့်ဆင့်၊ ဖိုလ်အဆင့်ဆင့် ရရှိပြီး ကိလေသာအာသဝေါများမှ အပြီးတိုင် လွတ်မြောက်သွားမည်။
- ၃။ ထိုအခါ သဘာဝ(ရုပ်၊ နာမ်)တရားများအပေါ် မည်သည့်အခါမျှ-
“ငါ-ဟူသော ထောင်လွှားမှု-မာန၊ ငါ့ဥစ္စာ-ဟူသော တွယ်တာမှု- တဏှာ၊ ငါ့အတ္တ-ဟူသော အမြင်မှားမှု ဒိဋ္ဌိတရားများ ဖြစ်မလာတော့ပါ။ မည်သည့် ကိလေသာ အညစ်အကြေးမျှ ဖြစ်မလာတော့ဘဲ စိတ်သည် ကိလေသာအာသဝေါအားလုံးမှ လုံးဝ လွတ်မြောက်သွားသည့် “ဝိမုတ္တိစိတ်” ဖြစ်လာပါမည်။
- ၄။ ထိုသို့-
လုံးဝလွတ်မြောက်သွားသည့် စိတ် (အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်)ကို ရလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်ကို-
(၁) “နောက်ထပ် ငါ-ဟူ၍ ဖြစ်စရာ မရှိတော့၊ ငါ-မဖြစ်တော့၊
(၂) လုပ်စရာရှိသည်များ အားလုံး ပြုလုပ်ပြီးပြီ၊
(၃) မြတ်သော အကျင့်ကိုလည်း ပြည့်ပြည့်ဝဝ ကျင့်ပြီးပြီ၊
(၄) နောက်ထပ် ကျင့်စရာမရှိတော့၊ လမ်းဆုံးပြီ” ဟု ရှင်းရှင်းကြီး မြင်လာလိမ့်မည်။
- ၅။ ဥပမာ- (ခရီးသွားသူတစ်ယောက်သည် ခရီးလမ်းဆုံးသို့ ရောက်သွားပါက နောက်ထပ် သွားစရာ မရှိတော့ဘဲ လမ်းဆုံးပြီဟု သိသကဲ့သို့-)
“တရားဓမ္မကျင့်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ကိလေသာအညစ်အကြေးအားလုံးမှ လုံးဝ လွတ်မြောက်သွားသည့် အရဟတ္တဖိုလ် ဝိမုတ္တိစိတ်အဆုံးသို့ ရောက်သောအခါ လမ်းဆုံးပြီ-ဟု မိမိကိုယ်ကို ဆင်ခြင်သိနိုင်သည်” ဟု မြတ်စွာဘုရားက ရှင်အာနန္ဒအား ဆက်လက် ဟောကြားပေးတော်မူပါသည်။

ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ

ရှင်အာနန္ဒ အထက်မဂ်၊ ဖိုလ်ရအောင် အားထုတ်ပုံ

- (၁) ရှင်အာနန္ဒမထေရ်မြတ်သည် အထက်မဂ်၊ ဖိုလ်ရအောင် အားထုတ်လို၍ ဘုရားရှင်ထံ ချဉ်းကပ်၍ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်နည်း ကမ္မဋ္ဌာန်း(အကျဉ်းချုပ်)ကို တောင်းခံခဲ့သော် လည်း- မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပြုစု လုပ်ကျွေး စောင့်ရှောက်ရသော ဝေယျာဝစ္စတာဝန်များ၊ ဟောကြားထားသမျှ တရားတော်များကို မမေ့မပျောက်ရစေရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ရသော ဓမ္မတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်နေရသောကြောင့် ထိရောက်စွာ တရားအားမထုတ် နိုင်ဘဲ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံပြီးသည် အထိ သောတာပန်ဘဝဖြင့်ပင် နှစ်ပေါင်း (၄၀) ကျော်(၄၃-၀၁) နေခဲ့ရသည်။
- (၂) ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူပြီး ၃-လကြာသည့်အခါ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ရာ တရား တော်များကို စုစည်းပြီး မှတ်တမ်းတင်ဖို့ရာ ပထမသင်္ဂါယနာတင် ပြုလုပ်ရန်အတွက် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်(၅၀၀) ရွေးပါသည်။ ထို(၅၀၀)ထဲတွင် ရဟန္တာမဖြစ်သေးသည်မှာ ရှင်အာနန္ဒ တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။
- (၃) ရှင်အာနန္ဒသည် မနက်ဖြန် သင်္ဂါယနာတင်မည့်နေ့ မတိုင်မီအလို ညတွင် ညလုံးပေါက် စကြိုသွားခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း တစ်လှည့်စီဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ပေးထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကို ကျင့်သော်လည်း (အထက်မဂ်၊ ဖိုလ်သို့ မတက်နိုင်ဘဲ) တရားထူး- တရားမြတ်မရဘဲ ဖြစ်နေပါသည်။
- (၄) ထိုအခါ- သူ့ကိုယ်သူ ပြန်၍ စဉ်းစားပါသည်။ အကြောင်းမှာ-
 “အထက်မဂ်၊ ဖိုလ် ရချင်လွန်းအားကြီးသော စိတ်ဓာတ်များ ပြင်းထန်နေပြီး-
 ဝီရိယ လွန်ကဲနေသည့်အတွက် ဥဒ္ဓစ္စ-ဖြစ်ပြီး သမာဓိဘက်မှ လျော့နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊
 သမာဓိလျော့နည်းနေ၍ ပညာဉာဏ် ဖြစ်မလာခြင်းဖြစ်ကြောင်း” ဆက်စပ် စဉ်းစားမိသည်။
 [∴ “ရချင်လွန်း အားကြီးပါကလည်း မရနိုင်ပါ။”
- (၅) ဤသို့ ဆက်စပ်စဉ်းစားနိုင်ခြင်းမှာ-
 “မြတ်စွာဘုရား ဟောထားသည့် တရားများစွာကို သိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဗဟုသုတအရာ၌ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ၈၄၀၀၀-ကို နှုတ်တက်ရထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၍ စဉ်းစားတတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။”
 (စာတတ် စာခံနေ၍ တရားထူး၊ တရားမြတ် မရခြင်းမဟုတ်၊ စာတတ်၍သာ အမှား- အမှန်၊ လိုအပ်ချက်များကို သုံးသပ် စဉ်းစားနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။)
- (၆) သို့ဖြစ်၍- ရှင်အာနန္ဒသည် “ဝီရိယကို နည်းနည်းလျှော့ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း” စဉ်းစားမိ သည့်အခါ-
 စကြိုလျှောက် တရားအားထုတ်နေသည်မှ ခေတ္တခဏ အနားယူရန်၊ အိပ်ရာ ညောင်စောင်း ပေါ်တွင် လှဲလျောင်းရန်အတွက် တင်ပလွဲ ထိုင်လိုက်ပါသည်။ ထိုင်ပြီးသောအခါ စောင်းပြီး လှဲလိုက်ရာ ခြေထောက်ကလည်း ကြမ်းပြင်မှ အကြွ၊ ခေါင်းကလည်း ခေါင်းအုံးပေါ် မရောက်ခင်စပ်ကြား အချိန်လေးတွင် အမှတ်သတိ မလွတ်ဘဲ (ကာယပဿာဒ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊

ကာယဝိညာဏ်စိတ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ)ရုပ်-နာမ် ၅-မျိုးကို ရှုမှတ် ဆင်ခြင် ပွားများ
အားထုတ်ရင်း ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးမှ လွတ်လျက် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားပါသည်။
(* ရဟန္တာဖြစ်ပုံ ထူးခြားမှု)

(၇) ရှင်အာနန္ဒ မထေရ်မြတ်သည် သက်တော် (၈၀)၊ ဝါတော် (၄၃-ဝါ)တွင် အထက်မဂ်-
ဖိုလ်အဆင့်ဆင့် ရရှိ၍ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားပါသည်။

ဗုဒ္ဓဗျူဟာ

ရှင်အာနန္ဒ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပုံ

- (၁) မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် နှစ်ပေါင်း (၂၅)နှစ်ကြာ မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစု
လုပ်ကျွေးရသော ဝေယျာဝစ္စတာဝန်များ၊ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားသော တရားတော်များကို
ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရသော ဓမ္မတာဝန်များနှင့် သာသနာတော်အကျိုးကို စွမ်းစွမ်းတမံ
ထမ်းဆောင်သွားသည့် ရှင်အာနန္ဒသည် သက်တော် (၈၀)တွင် ရဟန္တာဖြစ်တော်မူပါသည်။
- (၂) ရဟန္တာဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံးအချိန်၌ “ကောဠိဂါမ” ဆိုသည့်နေရာတွင် သီတင်းသုံးပါသည်။
ရောဟိနီမြစ်အနီး မြစ်ကမ်းတစ်ဘက်စီမှ ရွာနှစ်ရွာက ရှင်အာနန္ဒာကို ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်
ပြုကြသည်။
- (၃) နောက်ဆုံး သက်တော်(၁၂၀)ပြည့်သည့်အခါ “ဟိုဘက်ကမ်းမှ လူများကလည်း သူတို့ရွာ၊
သူတို့ဘက်မှာပဲ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါ။ ဒီဘက်ကမ်းမှ လူများကလည်း- ဒီဘက်ကမ်းမှာပဲ
ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါ”ဟု လျှောက်ထားကြခြင်း၊ နှစ်ဘက်စလုံးမှ ဒကာ၊ ဒကာမများမှလည်း
ရင်းနှီးသည့်သူများ ဖြစ်နေသည့်အတွက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံရန် အခက်အခဲ ဖြစ်ရပါသည်။
- (၄) ထို့ကြောင့် ရွာနှစ်ရွာကြား ရောဟိနီမြစ်အလယ် ကောင်းကင်ယံတွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး ရှင်အာနန္ဒ
၏ အဓိဋ္ဌာန်ချက်အတိုင်း ကောင်းကင်ယံမှာပင် ခန္ဓာကိုယ်က မီးတောက်များ ထတောက်၊
ရုပ်ကလာပ် မီးလောင်ကျွမ်းသွားကာ အရိုးဓာတ်တော်များသည် ရွာနှစ်ဘက်သို့ အညီအမျှ
ကျတော်မူခဲ့သည်။ (* ပရိနိဗ္ဗာန်စံပုံ ထူးခြားသည်။)

ဗုဒ္ဓဗျူဟာ